

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 47 став 1 точка 6 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/10, 123/12, 43/14, 153/15 и 6/16), член 68 став 1 точка 8 од Законот за банките („Службен весник на Република Македонија“ бр. 67/07, 90/09, 67/10, 26/13, 15/15, 153/15 и 190/16) и член 91 став 5 од Законот за спречување на перење пари и финансирање тероризам („Службен весник на Република Македонија“ бр. 130/14, 192/15 и 27/16), Советот на Народната банка на Република Македонија донесе

ОДЛУКА

за методологијата за управување со ризикот од перење пари и финансирање тероризам („Службен весник на Република Македонија“ бр. 78/18)

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Со оваа одлука се пропишува методологијата за минималните стандарди за управувањето со ризикот од перење пари и финансирање тероризам и почитување на мерките за спречување перење пари и финансирање тероризам.

2. Банката е должна да обезбеди почитување на мерките за спречување перење пари и финансирање на тероризмот коишто важат во Република Македонија и од страна на нејзините подружници или филијали во странство.

Одредбите од оваа одлука соодветно се применуваат и на штедилниците и на филијалите на странски банки во Република Македонија.

II. ДЕФИНИЦИИ

3. Одделни изрази употребени во оваа одлука го имаат следново значење:

- 3.1. Под „ризик од перење пари и финансирање на тероризам“ се подразбира опасноста банката да биде злоупотребена за перење пари и финансирање на тероризам (во понатамошниот текст: „ППФТ“) или дека одреден деловен однос, трансакција или производ ќе биде непосредно или посредно искористен за ППФТ.
- 3.2. Под „мерки за спречување перење пари и финансирање на тероризам“ се подразбираат мерките и дејствијата пропишани во Законот за спречување на перење пари и финансирање на тероризам („Службен весник на РМ“ бр. 130/2014, 192/2015 и 27/2016) (во понатамошниот текст: „Закон за СППФТ“).
- 3.3. Под „инхерентен ризик од ППФТ“ се подразбира почетното ниво на ризик коешто произлегува и е поврзано со типот на клиентот и неговата земја на потекло, природата на деловниот однос којшто треба да се воспостави, производите или услугите и каналите на дистрибуција, без притоа да се имаат предвид какви било контролни механизми воспоставени во банката коишто имаат за цел да ги намалат веројатноста за настанување и влијанието на ризикот.

- 3.4. Под „агрегатен ризик од ППФТ“ се подразбира ризикот од ППФТ откако банката применила соодветен систем на внатрешна контрола којшто има за цел да ги намали веројатноста и влијанието на нивото на инхерентниот ризик од ППФТ.
- 3.5. Под „Оддел за спречување ППФТ“ се подразбира организациската единица којашто е должна да ја формира банката, согласно со Законот за СППФТ. Таа може да се формира како самостојна единица или нејзините активности можат да се вршат во рамките на организациската единица надлежна за контрола на усогласеноста на работењето на банката со прописите.
- 3.6. Под „овластено лице“ се подразбира лицето или раководителот на Одделот за спречување на ППФТ, односно на организациската единица надлежна за контрола на усогласеноста на работењето на банката со прописите во банката, кое/кој се грижи за спроведување на мерките и дејствијата за спречување на перење пари и финансирање на тероризам.
- 3.7. Под „географски ризик“ се подразбира ризикот којшто произлегува од земјата или територијата каде што се наоѓа седиштето на клиентот или местото на живеење на неговиот вистински сопственик, односно земјата во која се наоѓа лицето со кое клиентот или неговиот вистински сопственик ја врши трансакцијата.
- 3.8. Под „офшор финансиски центар“ се подразбира земјата или територијата којашто обезбедува финансиски услуги на нерезиденти во обем којшто е непропорционален со големината и финансиската моќ на националната економија. Притоа, банката треба да ги има предвид најмалку листите на офшор финансиски центри на ММФ и ОЕЦД.
- 3.9. Под „повремени трансакции“ се подразбираат готовински трансакции коишто се извршуваат надвор од деловниот однос.
- 3.10. Под „невообичаена трансакција“ се подразбира трансакција или активност којашто не е во согласност со трансакциите, работењето или професионалниот профил и/или економскиот профил на засегнатото лице или вистинскиот сопственик, или нема очигледен економски, деловен или личен мотив.

За сè што не е дефинирано со оваа одлука, соодветно се применува значењето на термините утврдено со Законот за банките, Законот за СППФТ, како и подзаконските акти донесени врз основа на овие закони донесени од страна на Советот на Народната банка, а со кои се уредува спречувањето на перење пари и финансирање на тероризам.

III. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ ОД ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗАМ

4. Управувањето со ризикот од ППФТ е дел од целокупниот систем за управување со ризиците во согласност со барањата од Законот за банките, Законот за СППФТ и регулативата за управување со ризиците на Народната банка на Република Македонија (во натамошниот текст: „Народната банка“).

5. Заради соодветно управување со ризикот од ППФТ, банката е должна:
 - да донесе и да применува политика или програма за спречување на ППФТ и
 - да воспостави соодветна организациска поставеност за управување со ризикот од ППФТ.

Политика или програма за спречување на ППФТ

6. Со Политиката или Програмата за спречување на ППФТ се определуваат правилата, процедурите и постапките за примена на мерките и дејствијата за спречување на ППФТ коишто ги опфаќаат најмалку следниве активности:

- дефинирање на клиентите коишто се прифатливи за банката;
- анализа на клиентот и на неговите трансакции при воспоставување и следење на деловниот однос со тој клиент;
- задолжителна идентификација на вистинскиот сопственик на клиентот и верификација на неговиот идентитет во зависност од нивото на ризик;
- утврдување категоријата на ризик, согласно со критериумите и елементите за анализа на ризикот од глава V од оваа одлука;
- идентификување и верификување на идентитетот на клиентот кој е носител на јавна функција, неговиот вистински сопственик и идентификување и верификување на клиентот правно лице во чија сопственичка структура се јавува носител на јавна функција;
- препознавање невообичаени трансакции;
- препознавање трансакции кај кои постои сомневање за ППФТ;
- чување на податоците и документите и за доставување извештаи до Управата;
- план за постојана обука на вработените во банката од областа на СППФТ;
- податоци за овластеното лице;
- внатрешна ревизија на спроведувањето на мерките и дејствијата.

Банката е должна за секоја од активностите од ставот 1 од оваа точка да дефинира податоци и/или документација со кои ќе овозможи примена на мерки за спречување на ППФТ пропорционално на ризикот од ППФТ на кој е изложена банката.

7. Правилата, процедурите или постапките за активностите од точката 6 став 1 од оваа одлука можат да бидат изработени како посебни документи (интерни акти) коишто се составен дел на Политиката или Програмата за спречување на ППФТ.

Организациска поставеност

8. Соодветна организациска структура за управување со ризикот од ППФТ подразбира:

- дефинирани надлежности и линии на одговорност на органите на банката;
- јасно дефинирани одговорности на овластеното лице, односно на Одделот за спречување на ППФТ;
- дефинирање на одговорностите на сите вработени во банката и
- соработка и размена на информации помеѓу овластеното лице, односно Одделот за спречување на ППФТ, органите на банката и вработените во банката при управувањето со ризикот од ППФТ.

9. Од аспект на управувањето со ризикот од ППФТ, Надзорниот одбор на банката ги врши најмалку следниве активности:

- ја усвојува Политиката или Програмата за спречување на ППФТ, го следи нејзиното спроведување, ја оценува нејзината соодветност и врши нејзино редовно ревидирање и

- ги разгледува извештаите за ризикот од ППФТ на кои е изложена банката.

10. Од аспект на управувањето со ризикот од ППФТ, Одборот за управување со ризиците ги врши најмалку следниве активности:

- врши оценка на воспоставениот процес за управување со ризикот од ППФТ;
- ги анализира извештаите коишто Одделот за спречување ППФТ ги доставува најмалку еднаш годишно и предлага мерки и дејствија за заштита од ризикот од ППФТ и
- ја следи ефикасноста на функционирањето на системот за внатрешна контрола во управувањето со ризикот од ППФТ.

11. Од аспект на управувањето со ризикот од ППФТ, Управниот одбор на банката ги врши најмалку следниве активности:

- го воспоставува процесот за управување со ризикот од ППФТ;
- управува го и ги следи процедурите за управување со ризикот од ППФТ;
- воспоставува соодветен систем за известување;
- обезбедува соодветни технички и човечки ресурси на Одделот за спречување на ППФТ.

12. Овластеното лице одговара за својата работа и за работата на Одделот за спречување на ППФТ (доколку е формиран) пред Управниот одбор на банката, а треба да има пристап до членовите на Надзорниот одбор на банката и да ги известува за значајните слабости, недостатоци или ризици коишто ги идентификувал при вршењето на својата работа.

13. Управниот одбор на банката е должен да обезбеди непречено работење и целосна независност на овластеното лице / вработените во Одделот, преку:

- обезбедување доволно човечки и материјални ресурси за независно, објективно и ефикасно извршување на работните задачи;
- издвоеност на активностите за спречување ППФТ од другите активности на банката коишто не се поврзани со активностите за спречување на ППФТ и контрола на усогласеноста на работењето со прописите;
- право на непречен пристап до електронските бази на податоци и непречен и навремен пристап до сите информации и до вработени коишто се потребни за ефикасно спроведување на работните задачи и
- воспоставување начин на наградување на овластеното лице / Одделот за спречување на ППФТ којшто не е поврзан со успешноста на активностите коишто се предмет на нивна контрола.

14. Управниот одбор може да го регулира процесот на соработка помеѓу овластеното лице, односно Одделот за спречување на ППФТ и останатите организациски единици во банката, заради пропишување на обврските за примена на мерките за спречување на ППФТ на сите вработени во банката.

15. Овластеното лице / Одделот за спречување на ППФТ ги врши најмалку следниве активности:

- прави анализа на ризикот од ППФТ на кој е изложена банката;
- ги прибира и ги анализира податоците, подготвува писмени извештаи и одлучува дали одделна невообичаена трансакција доставена од други организациски единици или од останатите вработени во Одделот за

- спречување на ППФТ имаат карактеристики на сомнителна трансакција, односно донесува одлука за нивно (не)пријавување во Управата за финансиско разузнавање (во натамошниот текст: „Управата“);
- обезбедува информации и документација за сите трансакции пријавени во Управата, како и за сите невообичаени трансакции за кои било одлучено да не се пријават во Управата, вклучувајќи ги и причините поради кои била донесена таква одлука;
 - ги следи новините во прописите и меѓународните стандарди за спречување на ППФТ и дава препораки за ревидирање и унапредување на интерните акти, како и врши оценка на степенот на нејзината усогласеност со прописите коишто се однесуваат на спречувањето на ППФТ;
 - дефинира категории, критериуми и елементи за управување со ризикот од ППФТ, согласно со главата V од оваа одлука;
 - врши контрола врз работењето на одделните организациски единици во банката од чие работење може да произлезе ризик од ППФТ од аспект на проверка на спроведувањето на мерките и дејствијата за спречување на ППФТ;
 - редовно ги известува Управниот одбор и Надзорниот одбор за своето работење;
 - ги советува органите на банката за мерките коишто треба да бидат преземени заради почитување на прописите од областа на спречувањето на ППФТ;
 - изготвува годишен план за обука во делот за спречување на ППФТ;
 - организира постојана обука на вработените, вклучувајќи и на членовите на Управниот одбор за сите аспекти значајни за соодветното спроведување на процесот на спречување на ППФТ во банката и воспоставува насоки и упатства за соодветна примена на прописите од овој домен;
 - одржува редовни контакти со други органи и институции вклучени во активностите за спречување на ППФТ (Управата, Народната банка, други банки и слично).

16. Овластеното лице и останатите вработени во Одделот за спречување на ППФТ треба да имаат високи професионални стандарди и да имаат соодветно познавање на активностите на банката коишто предизвикуваат изложеност на ризик од ППФТ.

IV. РИЗИЧНО БАЗИРАН ПРИСТАП

17. Процесот на управување со ризикот од ППФТ и неговиот опфат треба да им одговара на природата, големината и сложеноста на финансиските активности што ги врши банката, како и на нивото на ризик од ППФТ утврдено од страна на банката, согласно со одредбите на оваа одлука. При утврдувањето на ризикот од страна на банките треба да се земат предвид резултатите од спроведената национална проценка на ризикот од ППФТ.

18. Процесот на управување со ризикот од ППФТ од точка 17 на оваа одлука треба да го даде агрегатното ниво на ризик од ППФТ на ниво на банката, имајќи ги предвид категориите на ризик на сите клиенти, производи, услуги и трансакции што се извршуваат во банката.

Банката треба да го ажурира своето агрегатно ниво на ризик од ставот 1 од оваа точка најмалку еднаш годишно.

19. Овластеното лице е должно најмалку еднаш годишно да изготви Извештај за агрегатното ниво на ризик од ППФТ на кој е изложена банката и да го достави до Надзорниот одбор на банката.

V. АНАЛИЗА НА КЛИЕНТОТ И ПРОЦЕНА НА НИВОТО НА РИЗИК НА КЛИЕНТОТ

20. При воспоставување на деловен однос, банката врши анализа на клиентот на начин предвиден со Законот за СППФТ.

21. Анализата на клиентот вклучува идентификација и потврдување на идентитетот на клиентот, ополномоштувачот и вистинскиот сопственик на клиентот при воспоставување, обезбедување на информации за целта и намерата на деловниот однос и следење на деловниот однос со клиентот.

22. Најмалку еднаш годишно, банката е должна да врши ажурирање на документите и податоците потребни за следење на деловниот однос со клиентите со висок ризик. За останатите клиенти, банката со интересен акт ја пропишува фреквенцијата на ажурирање, имајќи го предвид нивото на ризик од ППФТ на клиентот.

На датумот на ажурирање, документацијата потребна за следење на деловниот однос со клиентот не смее да биде постара од три месеци за клиент правно лице, односно шест месеци за неговиот вистински сопственик.

23. Обемот на анализа на клиентот зависи од проценката на ризикот на:
- клиентот / деловниот однос на банката со клиентот;
 - трансакциите коишто ќе ги извршува;
 - производите коишто ќе ги користи;
 - земјата на потекло на клиентот;
 - каналите на дистрибуција.

24. Проценката на ризикот од точка 23 на оваа одлука се врши при воспоставувањето на деловниот однос со клиентот коешто се нарекува статично профилирање на ризикот на клиентот, односно го одредува инхерентното ниво на ризик на клиентот.

При утврдувањето на проценката на ризик на клиентот / деловниот однос, трансакциите, производите и земјата на потекло на клиентите, банката треба да ги има предвид најмалку показателите за утврдување на нивото на ризик дадени во прилог 1 на оваа одлука.

25. Во текот на целокупното времетраење на деловниот однос на банката, со клиентот се врши динамично профилирање на ризикот на клиентот, врз основа на елементите на ризикот коишто се специфични за поединечен клиент, деловен однос, производ или трансакција и на тој начин се утврдува агрегатното ниво на ризик на клиентот.

26. Врз основа на елементите на ризикот се ревидира утврденото ниво на инхерентен ризик и се добива агрегатно ниво на ризик по клиент / деловен однос, трансакцијата и продукт.

Елементите на ризикот од став 1 вклучуваат:

- карактеристики на клиентот (сопственичка и/или управувачка структура на клиентот, чести промени на сопственичката структура, дејност, финансиска состојба, форма на трговско друштво, статус резидент или нерезидент, земја на клиентот итн.);
- цел и намера на воспоставување на деловниот однос;
- видови на производи и услуги што ги користи клиентот, нивната големина (обем) и фреквенција на користење и
- активности и трансакции на клиентот за времетраење на деловниот однос.

27. Врз основа на проценката на ризикот од точка 23, а согласно со одредбите од точките 24 и 25 на оваа одлука, банката е должна да дефинира ниско, средно или високо ниво на ризик на клиент од ППФТ.

28. Во зависност од утврденото ниво на ризик од ППФТ, банката е должна во процесот на прифаќање на клиентот и неговото понатамошно следење да спроведе:

- општи или стандардни мерки на анализа;
- поедноставени мерки на анализа и/или
- засилени мерки на анализа.

29. Банката може да примени поедноставени мерки на анализа на клиентот во случаите кога за клиентот, односно за деловниот однос, трансакциите што ги врши или производите што ги користи тој клиент или за земјата од каде што доаѓа клиентот, е утврдено ниско ниво на ризик од ППФТ.

30. Банката може да примени општи или стандардни мерки на анализа на клиентот во случаите кога за клиентот, односно за деловниот однос, трансакциите што истиот ги врши или производите што ги користи тој клиент или за земјата од каде што доаѓа клиентот, е утврдено средно ниво на ризик од ППФТ.

31. Банката може да примени засилени мерки на анализа на клиентот во случаите кога за клиентот, односно за деловниот однос, трансакциите што ги врши или производите што ги користи тој клиент или за земјата од каде што доаѓа клиентот, е утврдено високо ниво на ризик од ППФТ. Со високо ниво на ризик од ППФТ задолжително се оценуваат:

- носителите на јавни функции;
- клиентите кои не се физички присутни при воспоставувањето деловен однос;
- кореспондентските односи со банките и
- трансакциите и деловните односи со физички и правни лица, од држави коишто не ги имплементирале или недоволно ги имплементирале мерките за спречување на перење пари и финансирање на тероризам.

32. Банката е должна да воспостави систем за идентификување на клиентите коишто се носители на јавни функции и/или на нивните вистински сопственици, како и на клиентите правни лица во чија сопственичка структура

се среќаваат носители на јавни функции и да дефинира мерки и активности коишто ќе ги презема за следење на деловниот однос со овие клиенти.

Клиентот кој претходно бил носител на јавна функција, а повеќе не е, останува клиент со висок ризик сè додека анализата на клиентот не доведе до промена на нивото на ризик.

33. Кога банката воспоставува кореспондентски односи со други банки при вршењето на анализата, должна е да ги има предвид следниве елементи:

- земјата каде што е седиштето на кореспондентската банка;
- групата на која е членка кореспондентската банка доколку е членка на некоја групација;
- информациите за управувачката и сопственичката структура на кореспондентската банка, нејзината репутација, финансиските активности;
- спроведувањето на супервизорските стандарди во земјата на кореспондентската банка;
- политиките и процедурите на кореспондентската банка во делот на спречување ППФТ.

34. Банката треба да посвети посебно внимание при воспоставувањето на деловниот однос и вршењето трансакции со здруженија на граѓани и фондации.

Банката е должна при анализата на клиентите коишто се здруженија на граѓани и фондации најмалку да ја утврди: дејноста на клиентот, седиштето на клиентот, активностите на клиентот, изворот на финансирање и начинот на трошење на средствата.

Исто така, доколку здружението подлежи на обврска за изработка на годишни сметки, банката треба да обезбеди годишни финансиски извештаи или доколку е формирано заради остварување определен проект, треба да обезбеди податок за конкретниот проект и фазата на неговото спроведување.

Користење услуги од трети лица за спроведување на анализата на клиентот

35. Во случаите кога банката ја доверува анализата на клиентот на трето лице, таа е должна од третото лице да ја обезбеди содржината и структурата и анализата на клиентот да бидат во согласност со барањата на Законот за СППФТ.

Трети лица од став 1 од оваа точка можат да бидат:

- финансиска институција во Република Македонија којашто има дозвола за основање и работење издадена од надлежниот орган и има воспоставено соодветни мерки за спречување ППФТ;
- финансиска институција од земја членка на Европската Унија којашто е основана и работи во согласност со прописите на Европската Унија;
- финансиска институција од трети земји чишто прописи предвидуваат најмалку исти барања за преземање мерки за спречување ППФТ, како барањата утврдени со Законот за СППФТ.

Банката е должна да ги побара и да ги добие интерните акти на третото лице за анализа на клиентите, чувањето на податоците и интерните програми за спречување на ППФТ и врз нивна основа да утврди дали третото лице ги

исполнува условите од Законот за СППФТ за спроведување на анализата на клиентот.

При изборот на третото лице се зема предвид ризикот на земјата (за офшор финансиски центри на ОЕЦД, ММФ и сл.).

Третото лице не смее да биде банка школка (англ. „shell bank“) или друга слична финансиска институција којашто не извршува или не смее да извршува дејност во земјата во која е регистрирана.

Банката не смее да ја прифати анализата на клиентот спроведена од страна на трети лица во следниве случаи:

- анализата на клиентот е спроведена од страна на субјект којшто не ги исполнува условите да биде трето лице согласно со одредбите од Законот за СППФТ;
- банката не ги примила потребните информации и документи на третото лице коешто ја спровело анализата;
- банката се сомнева во веродостојноста на спроведената анализа на третото лице.

Воведување нови производи и/или нови технологии и технологии во развој

36. Банката треба да го идентификува и да го оцени ризикот од ППФТ што може да произлезе од воведувањето нови и современи канали на дистрибуција (мобилно или интернет-банкарство) на постојните производи и услуги, како и при воведувањето нови производи или нови деловни практики или развој на нови технологии (како на пример: користење припејд-картички, платежни услуги преку мобилни телекомуникациски апарати, платежни услуги преку интернет и слично).

37. При идентификацијата на ризикот од точката 36 од оваа одлука, банката треба да ги има предвид најмалку следниве елементи:

- дали услугата или производот се врши без физичко присуство на клиентот;
- кои се методите на финансирање (на пример: како се полнат припејд-картичките или сметката што се користи за платежни услуги преку интернет).

38. Банката треба да го оцени ризикот од ППФТ од точката 36 од оваа одлука пред воведувањето на новиот производ или новата технологија и да преземе мерки за намалување на идентификуваниот ризик.

Мерките за намалување на идентификуваниот ризик најмалку треба да опфаќаат одредување и воспоставување лимити за плаќањата коишто корисниците ги вршат преку современите канали (на пример: максимален износ на секое плаќање преку современите канали, вкупен износ на плаќањата во тек на одреден временски интервал итн.).

Брз трансфер на пари и менувачки работи

39. Во случај на повремени трансакции врз основа на брз трансфер на пари или менувачки работи, банката треба да ги има предвид најмалку следниве

фактори коишто влијаат врз нивото на ризик на клиентите кои ги вршат овие активности, и тоа:

- земјата на клиентот;
- типот на клиентот (дали е носител на јавна функција);
- големината на трансакцијата (дали таа е под одреден праг за пријавување до Управата или прагот за евидентирање во нумерираниот регистар, на пример под 1000 евра во денарска противвредност, односно под 500 евра во денарска противвредност);
- земјата кон која е насочен одливот на паричните средства или земјата од која доаѓа приливот на паричните средства;
- типот на трансакцијата (дали станува збор за повремени трансакција или истиот клиент во текот на подолг временски период извршува трансакции при што доаѓа до воспоставување деловен однос) и сл.

40. Анализата на клиентот кој користи услуги на брз трансфер на пари или врши менувачки работи може да биде целосна (во случај на регистрација на клиентот во системот) или делумна (во случај на извршување повремени трансакции).

41. Целосната анализа на клиентот се состои од идентификација и верификација на идентитетот на клиентот, идентификација и верификација на идентитетот на ополномоштувачот на клиентот, утврдување на целта и намерата на деловниот однос и постојано следење на деловниот однос.

42. Делумната анализа на клиентот се состои од идентификација и верификација на идентитетот на клиентот и утврдување на земјата на клиентот. Во случаите кога се работи за вршење услуги брз трансфер на пари, делумната анализа на клиентот опфаќа и следење на трансакциите од аспект на земјата кон која е насочен одливот на паричните средства или земјата од која доаѓа приливот на паричните средства.

VI. СИСТЕМ ЗА ИЗВЕСТУВАЊЕ

43. Извештаите за ризикот од ППФТ треба најмалку да содржат информации за:

- извршената контрола од страна на овластеното лице / Одделот за спречување ППФТ во другите организациски делови на банката;
- редовните активности за спречување на ППФТ;
- извршените обуки од страна на овластеното лице, како и неговото присуство на семинари и обуки;
- воспоставените деловни односи со кореспондентските банки;
- воспоставените деловни односи со клиентите кои не се физички присутни во моментот на склучувањето или извршувањето на деловниот однос;
- клиентите кај кои деловниот однос се одвива преку користење нови технологии и технологии во развој;
- воспоставувањето или продолжувањето на деловните односи со носители на јавна функција;
- останатите клиенти коишто биле предмет на засилена анализа во извештајниот период;
- број на пријавените сомнителни трансакции или активностите на клиентите до Управата, како и оние за кои е одлучено да не се пријавуваат.

Банката е должна во интерните акти да ги пропише видот на информациите и фреквенцијата на нивното доставување до органите на банката.

VII. СИСТЕМ НА ВНАТРЕШНА КОНТРОЛА

44. Банката е должна да има соодветни постапки на внатрешна контрола коишто ќе овозможат вклученост на процесот на управување со ризикот од ППФТ во севкупниот процес на управување со сите ризици.

45. Внатрешната контрола на управувањето со ризикот од ППФТ е составен дел на целокупниот систем на внатрешна контрола, воспоставен на ниво на целата банка.

За потребите на системот на внатрешна контрола во делот на управувањето со ризикот од ППФТ, банката е должна да воспостави:

- усогласеност на работењето со прописите и барање од вработените да исполнуваат високи професионални стандарди;
- постапки и правила за следење на процесот на управување со ризикот од ППФТ;
- постојана обука на вработените;
- внатрешна ревизија која ќе го тестира функционирањето на системот.

46. Службата за внатрешна ревизија на банката треба да врши оценка на ефикасното спроведување на мерките и дејствијата за спречување на ППФТ.

Банката е должна да обезбеди соодветна екипираност на Службата за внатрешна ревизија со лица коишто имаат соодветни познавања за спречувањето на ППФТ и да овозможи нивна обука за сите новини поврзани со меѓународните стандарди и националните прописи за спречување на ППФТ.

VIII. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

47. Со почетокот на примената на оваа одлука престанува да се применува Одлуката за начинот и постапката за воспоставување и примена на програмата во банка за спречување перење пари и финансирање на тероризмот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 103/10 и 60/11).

48. Оваа одлука стапува во сила во рок од осум дена од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1 јануари 2019 година.

О бр.02-15/VIII-2/2018
26 април 2018 година
Скопје

Гувернер
и претседавач
на Советот на Народната банка
на Република Македонија
Димитар Богов

ПРИЛОГ 1

Индикатори за утврдување на ниво на ризик

1. При утврдување на ризикот од ППФТ за клиент, банката го има предвид најмалку следниве карактеристики на клиентот или неговиот вистински сопственик или на активностите што ги вршат:
 - а) Клиентот воспоставува деловен однос или врши трансакција под невообичаени околности:
 - голема или неочекувана географска оддалеченост помеѓу локацијата на клиентот и организациските единици на банката каде што клиентот отвора сметка, воспоставува деловен однос или врши трансакција,
 - чести и неочекувани преноси, без јасна економска оправданост на средства од сметки од една банка на сметки во друга банка, особено ако банките се наоѓаат на различни географски локации, освен ако се работи за мултинационални компании или меѓународни организации;
 - клиент кај кој, поради формата на клиентот (АД, ДОО; ДООЕЛ) или сопственичката структура на правното лице (сложена сопственичка структура или чести промени во сопственичката структура), тешко е да се утврди идентитетот на неговиот вистински сопственик (како на пример: невладини организации и фондации, трустови, приватни инвестициски фондови, офшор правни лица со сложена сопственичка структура).
 - б) Клиентот врши дејност за која е карактеристичен голем промет и уплата на готовина, како што се ресторани, бензински пумпи, менувачници, казина, спортски обложувалници и слично.
 - в) Клиентот врши трговија на стоки и услуги со голема вредност (метали, скапоцени камења, автомобили, уметнички дела, нафта итн.).
 - г) Клиентот е правно лице со несразмерно мал број вработени лица во однос на обемот на работа и дејноста којашто ја врши.
2. При утврдувањето на ризикот од ППФТ за трансакција, банката треба да посвети внимание особено на следниве трансакции:
 - трансакции коишто значително отстапуваат од стандардното однесување на клиентот;
 - трансакции коишто немаат економска оправданост (пр. купување хартии од вредност со ставање готовина на сметка, а по краток период продажба на хартиите од вредност по многу пониска цена; неочекувана отплата на кредитот пред рокот или во краток период од денот на одобрување на средствата и слично);
 - трансакции коишто се спроведуваат на начин со кој се избегнуваат стандардните или вообичаени методи на контрола (пример: трансакции во износ понизок од износот којшто е пропишан како лимит за кој банката доставува извештаи до Управата);
 - сложени трансакции коишто вклучуваат повеќе учесници без јасна економска оправданост, повеќе меѓусебно поврзани трансакции коишто се вршат во краток период и слично;
 - трансакции кај кои клиентот очигледно ја прикрива правната основа или причината за спроведување на трансакцијата;

- плаќање услуги за советување, управување или реклама, како и други услуги за кои секогаш не постои пазарно определена вредност или цена.
3. При утврдување на ризикот од ППФТ за производ, банката треба да ги има предвид најмалку следниве видови производи:
- кредитен однос покриен со готовина;
 - работење со сефови;
 - нови производи и услуги на финансискиот пазар;
 - давање услуги на приватно банкарство и управување со средства на клиенти;
 - електронско банкарство;
 - кореспондентско банкарство.
4. При утврдување на ризикот од ППФТ за земја, банката ги има предвид најмалку следниве критериуми:
- земји под меѓународни санкции/рестриктивни мерки, ембарго или други слични мерки на Организацијата на Обединетите нации, Советот на Европа, Организација за економска соработка и развој (ОЕЦД) или други меѓународни организации;
 - земји коишто се посочени дека немаат соодветна регулатива за спречување на ППФТ од страна на ФАТФ, Советот на Европа или други слични организации;
 - офшор финансиски центри;
 - земји коишто од соодветни меѓународни организации и институции се посочени дека финансираат или поддржуваат терористички активности или во кои делуваат терористички организации;
 - земји коишто соодветните меѓународни организации и институции (пример: Светска банка, ММФ) ги посочуваат како земји во кои има значително ниво на корупција или други криминални активности;
 - некооперативни земји или територии според податоците на ФАТФ.